

He Aratohu mā ngā Mema Hapori mō te wāhi ki ngā mahi o ngā poari kura

Te Whakarōpūtanga
Kaitiaki Kura o Aotearoa
New Zealand School Boards Association

e tipu e rea...

I mohio ranei koe?

Ko tēnei mea te poari kura te rōpū whakaruruhau e kawē nei i te haepapa mō te ahunga whānui, te whakaruruhau me te hautū rautaki i tētahi kura kāwanatanga, kura haumi rānei, kura Māori rānei.

He poari tō ia kura kāwanatanga, kura haumi rānei, kura Māori rānei i Aotearoa.

Ko te poari te rōpū whai mana mō te kura, ā, ka noho hei mea toitū, ahakoa panoni haere ōna mema i te takanga o te wā.

I Aotearoa, i whakatūria ngā poari kura rā roto i te Ture mō te Mātauranga 1989, ko tāna he whakanoho i ngā hāpori o te takiwā i te pūtahi o ngā whakataunga take (i kiā rā ēnei poari he "poari kaitiaki" i mua).

He aha te mahi a tēnei mea te poari?

Ka mahi pātui tonu te Poari ki tō rātou kura, ki te hāpori, me te kāwanatanga kia puta ai ngā tino hua ka taea mā te ākonga.

Ko rātou kei te kawē i te haepapa mō te pai o ngā mahi whānui me te ahunga rautaki o te kura.

Kei te Ture mō te Mātauranga me te Whakangungu 2020 ngā whāinga whānui mō ngā poari kura katoa.

E hāngai ēnei whāinga ki ngā ara e piki ai ngā ākonga ki tō rātou tino taumata mātauranga ka taea, i tētahi wāhi haumarū, hao i te katoa, e whakamana nei i Te Tiriti o Waitangi.

Kei te kawē haepapa ngā Poari mō:

- Te whakarite i te ahunga rautaki o te kura i runga i te whakawhiti kōrero ki te hāpori, ki ngā whānau, ki ngā kaimahi, ākonga, me te hāpori kura whānui kē atu
- Te whakawhanake kaupapa here, ritenga mahi, ture whāiti hoki kia tutuki i te kura ōna here ā-
ture
- Te aroturuki me te aromātai i ngā putanga ako a ngā ākonga
- Te whakaruruhau i te whakahaere o te ohu kaimahi, o te marautanga, o ngā whare, o ngā pūtea, o te hauora me te haumarū anō hoki
- Te noho hei kaiwhakawhiwhi mahi pai ki ngā kaimahi katoa o te kura
- Te whakapūrongo mō te kokenga o te kura ki te hāpori me te Tāhuhu.

E kore ngā poari e whakauru atu ki ngā whakahaere o ia rā o te kura. Mā te tumuaki tērā hei kawē.

Pēhea ai te mahi tahi a te poari me te tumuaki?

E mahi tahi ana ngā poari me ngā tumuaki, engari he rerekē te wāhi, ki tētahi, ki tētahi.

Ka noho ngā poari hei whakaruruhau mō tō rātou kura, ā, ko ngā tumuaki kei te kawē i ngā mahi mō ia rā.

E mahi tahi ana te taha whakaruruhau me te taha whakahaere hei hoa pātui.

He mema ngātahi te tumuaki nō te poari, ā, ka noho hoki hei kaihautū mātauranga, kaitohutohu matua hoki, mō te poari.

Ko wai mā e noho ana kei te tēpu o te poari?

Kei tēnei mea te poari tētahi huinga o ngā mema nō te kura, me ētahi mema nō te hāpori kura whānui kē atu.

Ko ngā mema mai i te kura ko te tumuaki, tētahi kanohi kaimahi, he kanohi nō ngā ākonga mō ngā kura whai ākonga kei runga ake i te tau 9.

Mō te nuinga, ko ngā mema hāpori e 5 ngā kanohi o ngā mātua. Kei te rahi me te anga o te kura te āhua o te tokohia.

Ka āhei ngā poari o ngā kura haumi me ngā kura Kaupapa Māori, me ngā kura tūāhua i āta tohua, kia rerekē ō rātou mematangā. Hei tauira, ka āhei ngā kura haumi te whai mema i āta tohua e te rangatira o te kura.

Ka āhei hoki ngā poari ki te kimi tāngata kē anō.

Ahakoa pēhea te āhua o te pikinga ki te poari, ka ū ki te kaupapa o te ōritetanga o te katoa.

Te tikanga o tēnei, he ōrite te mana o ngā mema poari katoa, he ōrite te mana kōrero mō ngā take kei mua i te poari, he ōrite te pōti, me te noho haepapa o tēnā o tēnā.

Ko tā ngā poari kura he tārei i ngā ara whakamua

Ka whakapuare i te ara mō ia ākonga i roto i ō tātou kura kia ako, kia tupu, kia puāwai.

Ka taea e te iwi whānui te haere atu ki ngā hui o te poari?

E wātea ana ngā hui a te Poari ki te iwi tūmatanui engari ehara i te hui tūmatanui.

Te tikanga o tēnei, ka taea e wai rānei te haere atu ki te hui, engari kāore e āhei te kōrero, ki te kore te poari e whakaae kia pērā.

He aha ngā āhuatanga tangata e whai hua ai te noho mai o tētahi mema poari?

Ka tōia mai e ia mema poari ōna wheako ahurei me ōna pūkenga ake, engari anei ētahi mea whai take mō ia poari mema, ahakoa ko wai:

- Te ngākau hihiko mō te angitu ākonga
- Te ngāwari o tana mahi i roto i tētahi tira
- Te whakakite i te piripono me te hiahia ki te ako
- Kāore e matakū ki te patapatai
- He pai tōna whakawhiti kōrero, me ōna pūkenga taha tangata
- Te pono, te tū rangatira me te aroha.

He aha ngā tautoko mō ngā mema poari?

Ahakoa kei tō wāhanga tuatahi, wāhanga tuarima rānei koe hei mema, ka taea te ako āhuatanga hou.

Kei konei mātou ki te tautoko i ngā mema poari katoa i tō rātou ara, kei a mātou te huhua o ngā whāinga wāhi ki te ako, ngā rauemi, ngā tohutohu, me te tautoko anō hoki.

Hei ako i ētahi atu mea haere ki tewhakaroputanga.org.nz

Pēhea te nui o te wā ka pau i te noho hei mema poari?

Ka rerekē anō te paunga wā.

E 2, e 3 rānei ngā hui o te nuinga o ngā poari, ka haere pea mō te 2 ki te 2.5 hāora.

Ka whakapau wā hoki ngā mema poari ki te arotake tuhinga, me te takatū mō te tae atu ki tētahi hui.

Ka utua ngā mema poari?

Āe, ka utua ia mema poari mō tana taenga atu ki ngā hui poari.

Hei āwhina tēnei utunga (e kīa ana he whakaaro) kia kua te tangata e āraia atu i ngā hui, nā ngā uauatanga o te taha moni.

Ko wai ka āhei kia noho hei mema poari?

Ko ngā kaimahi kura, ngā ākonga (Tau 9, kei runga ake hoki), ngā mātua, ngā kaitiaki, ngā whānau, me te hunga o te hāpori whānui kē atu.

Inarā, ngā tāngata katoa ka tutuki i a rātou ngā paearu āhei ka taea te piki atu hei mema poari.

Tērā ōna mema mai i ngā momo hāpori me ngā momo noho katoa.

Mā te noho mai o ngā kanohi kanorau me ngā tirohanga huhua i tētahi poari ka pakari kē atu ana mahi, ka kīa hoki he whakaahua pono nō te hāpori.

Ehara i te mea nui te āhua o ō mahi i te ao nei – ko te mea nui e aro nui ana koe ki te akoranga i tō hāpori, me te whakapiki i tōna āhua.

He aha koe e whakauru ai ki tētahi poari?

Mā te noho i tētahi poari kura hei mema ka taea e koe te mahi i ētahi mea whai hua pai.

He ara tino pai tēnei hei āwhina i tō hāpori, ka hāngai hoki ngā painga ka puta ki ngā ākonga.

Waihoki, ka mahi tahi koe me ētahi tāngata hou, ka tupu ētahi hononga hou, me te ako i ngā mea maha mō te mahi whakaruruhau.

Me pēhea koe e whakauru ai hei mema poari?

Ina tū tētahi pōti, ina puta hei tūranga wātea rānei i te poari, e tū tō ringa.

Ka tū ngā pōtitanga ia toru tau, hei pōti i ngā kanohi matua, i ngā kanohi kaimahi hoki; ā, ko ētahi poari ka whakahaere pōti waenga 18 marama i muri atu.

Ka pōtitia ngā kanohi ākonga ia tau i te Hepetema.

I ētahi wā, ka kawea he pōti motuhake hei whakakī tūranga wātea, ā, ka kōwhiri ētahi poari i te ara kopou mema mai i waho i ētahi wā.

E hiahia ana koe ki ētehi atu kōrero?

Whakapā atu ki tō kura, haere ki schoolboardelections.org.nz

ki te ako i ētahi atu mea mō te tū hei mema poari.

Kaua e takaroa – Hāpainga Te Hoe!

